

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ANŽE SLANA

Sledi slovenskih literatov v Kamniku

Ulična poimenovanja

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Urška Perenič

Dvodisciplinarni univerzitetni študijski
program prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, 2014

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem mentorici doc. dr. Urški Perenič za vse koristne napotke in strokovno pomoč pri oblikovanju diplomskega dela. Predvsem pa za prijaznost, ki je pisanje naloge precej olajšala.

Za pomoč se zahvaljujem tudi uradnikom z Občine Kamnik in Medobčinskega muzeja Kamnik.

Zahvala pa gre tudi najbližjim za vso podporo in pomoč med študijem.

Izvleček

Sledi slovenskih literatov v Kamniku: Ulična poimenovanja

Diplomsko delo raziskuje ulična poimenovanja v Kamniku. Empirično analizira ulice, ki so dobile ime po literatih. Izkaže se, da so nekateri literati z mestom povezani, pri drugih pa ni mogoče najti nikakršnih povezav. Različne literarne dejavnosti, s katerimi so se ukvarjali, so pokazatelj raznovrstnega literarnega udejstvovanja literatov, med katerimi je največ pesnikov. Ulice se nahajajo v petih krajevnih skupnostih in ponekod je mogoče ugotoviti neposredno povezavo med literatom in ulico.

Ključne besede: empirična literarna veda, zemljevid, literati, ulice, Kamnik

Abstract

Traces of Slovenian literary men in Kamnik: Street naming

Undergraduate thesis researches street naming in Kamnik. Empirical analyses streets which have been named by literary men. It turns out that some of them are connected with the town, at others it isn't possible to find any connections. Various literary activities with which they were dealing are indicators of diverse literary engagement of literary men. Most of them are poets. Streets are located in five local communities and somewhere is possible to find out direct connection between literary man and the street.

Key words: empirical study of literature, map, literary men, streets, Kamnik

Kazalo vsebine

1. Uvod.....	7
2. Mesto Kamnik in njegove ulice	8
3. Sledi osebnosti v poimenovanjih kamniških ulic.....	11
4. Sledi literatov v Kamniku	14
4.1 Fran Albreht (1889–1963)	16
4.2 Jakob Alešovec (1842–1901)	17
4.3 Tomo Brejc – Pavle (1904–1964)	17
4.4 Hipolit (1667–1722)	18
4.5 Jurij Japelj (1744–1807)	18
4.6 Simon Jenko (1835–1868).....	19
4.7 Rudolf Maister (1874–1934)	19
4.8 Anton Medved (1869–1910)	20
4.9 Josip Ogrinec (1844–1879)	20
4.10 Franc Mihael Paglovec (1679–1759).....	21
4.11 Janez Parapat (1838–1879).....	21
4.12 Radivoj Peterlin – Petruška (1879–1938).....	21
4.13 Anton Slatnar (1867–1926)	22
4.14 France Stele (1886–1972).....	22
4.15 Luka Svetec (1826–1921).....	23
5. Literati skozi čas	24
6. Opravljanje literarne dejavnosti	27
7. Poklici literatov	30
7.1 Poklici literatov – Kamničanov	32
8. »Sledi« literatov v mestu: Prostorska razmestitev ulic	33
9. Zaključek.....	42
10. Viri in literatura	43

Kazalo tabel

Tabela 1: Kamniške ulice glede na poimenovanje.....	8
Tabela 2: Osebnosti glede na glavno dejavnost.	11
Tabela 3: Literarno poimenovane ulice glede na povezanost literatov s Kamnikom.	14
Tabela 4: Vrste povezanosti literatov s Kamnikom.	23
Tabela 5: Letnice rojstev in smrti literatov.	25
Tabela 6: Literarna dejavnost literatov.....	28
Tabela 7: Literati, ki so opravljali vsaj dve literarni dejavnosti.....	29
Tabela 8: Literati glede na poklic.....	31
Tabela 9: Literati - Kamničani glede na poklic.....	32
Tabela 10: Ulice, poimenovane po literatih, glede na krajevne skupnosti.....	34

Kazalo slik

Slika 1: Kamniške ulice glede na poimenovanja.	10
Slika 2: Osebnosti glede na glavno dejavnost.	13
Slika 3: Osebnosti glede na glavno dejavnost v primerjavi z drugimi ulicami.	13
Slika 4: Literarno poimenovane ulice glede na povezanost literatov s Kamnikom.	16
Slika 5: Življenjska obdobja literatov.	26
Slika 6: Literati glede na poklic.	32
Slika 7: Literati – Kamničani glede na poklic.	33
Slika 8: Ulice, poimenovane po literatih, glede na krajevne skupnosti.	35

Kazalo zemljevidov

Zemljevid 1: Ulice, poimenovane po literatih, glede na krajevne skupnosti.	36
Zemljevid 2: Ulice glede na povezanost literata s Kamnikom.	37
Zemljevid 3: Sklop ulic, poimenovanih po literatih (Alešovec, Paglovec, Parapat, Ogrinec, Svetec ter Aškerc, Murn, Župančič.	38
Zemljevid 4: Sklop ulic poimenovanih po literatih (Čop, Jenko, Jurčič, Kersnik, Trdina). ...	39
Zemljevid 5: Hipolitov prehod v bližini samostana.	40
Zemljevid 6: Petruškova pot v bližini rojstne hiše Radivoja Peterlina – Petruške.	40
Zemljevid 7: Rojstna hiša Antona Medveda na Medvedovi ulici.	41

1. Uvod

Ulice so sestavni del vsakega mesta. Vsaka ulica nosi svoje ime, po čemer se loči od ostalih ulic. Nič drugače ni v Kamniku, kjer je ulic 110. Pričujoče diplomsko delo z naslovom *Sledi slovenskih literatov v Kamniku: Ulična poimenovanja* se bo ukvarjalo prav s poimenovanji mestnih ulic, cest, trgov, poti, pri čemer se bo osredotočilo na tiste ulice, ki so poimenovane po literatih. Ulice, ki ne spadajo v območje mesta, ampak so del bližnjih vasi, analiza seveda ne bo upoštevala.

Med literate spadajo po eni strani ustvarjalci, kakor so pesniki, pisatelji, dramatik, po drugi strani pa vse druge literarne vloge, ki tvorijo literarni sistem in kakor so prevajalci, kritiki, uredniki, bibliotekarji, znanstveniki ter založniki in tiskarji itd. (Perenič 2010, 174–180)

Diplomsko delo se bo metodološko in vsebinsko naslanjalo na projekt Prostor slovenske literarne kulture: Literarna zgodovina in prostorska analiza z geografskim informacijskim sistemom (2011–2014),¹ v okviru katerega sem v obliki študentskega dela pomagal zbirati biografske in spomeniške podatke o slovenskih literatih.

Analizirano bo, kolikšen je v Kamniku delež ulic, ki so poimenovane po literatih, kar bo primerjano s številom ulic, ki bodisi nosijo poimenovanja drugih osebnosti bodisi nosijo kakšna druga poimenovanja (npr. Domžalska cesta, Šutna, Trg prijateljstva). Predstavljeno bo, kako je dotični literat, ki je dal ime ulici, povezan s Kamnikom. Ob koncu bo analizirano, kje v mestu se te ulice, ceste, trgi, poti nahajajo in kakšna je njihova razporeditev.

¹ Znanstveni sodelavci projekta po abecednem vrstnem redu so Marjan Dolgan, Marijan Dović, Jerneja Fridl, Jernej Habjan, Miran Hladnik, Marko Juvan (vodja), Alenka Koron, Matija Ogrin, Urška Perenič, Marjeta Pisk, Jola Jožica Škulj in Mimi Urbanc.

2. Mesto Kamnik in njegove ulice

V naselju Kamnik, ki obsega krajevne skupnosti Kamnik – center, Novi trg, Zaprice, Perovo in Duplica, je 110 ulic oz. trgov, cest, poti (v nadaljevanju bo za vse uporabljen izraz ulica).² Njihova poimenovanja so različnega izvora. V grobem jih lahko razdelimo na tista, ki se nanašajo na naravne danosti (npr. Na bregu), krajevna poimenovanja (npr. Ljubljanska cesta) in razne pojme (npr. Trg prijateljstva), ter tista, ki so povezane z osebnostmi. Spodnja tabela prikazuje ulice iz vseh teh skupin.³

Tabela 1: Kamniške ulice glede na poimenovanje.

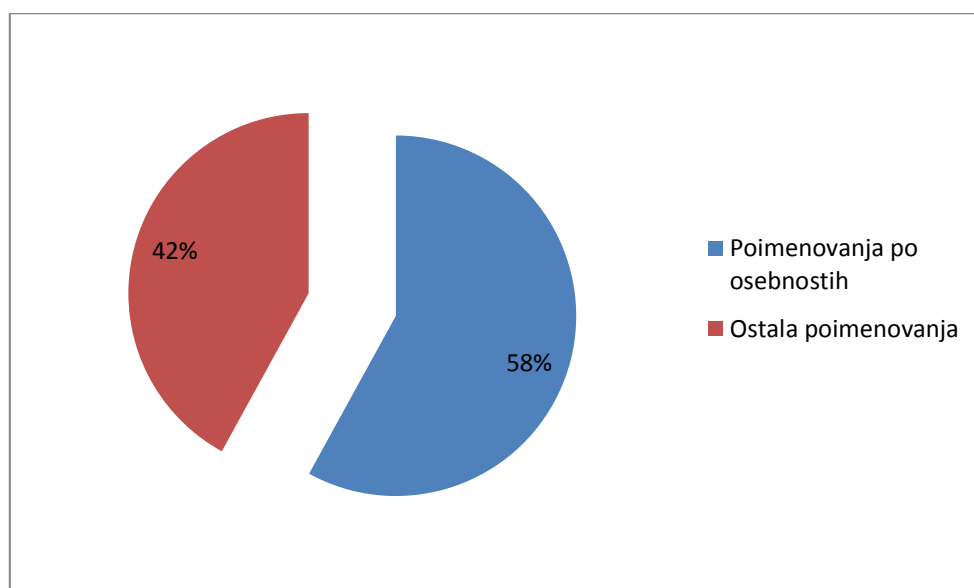
Ulice, poimenovane po osebnostih		Druge ulice
Poimenovanje	Referenčna osebnost	
Aškerčeva ulica	Anton Aškerc	Bakovnik
Bevkova ulica	France Bevk	Bakovniška ulica
Čopova pot	Matija Čop	Bazoviška ulica
Dobajeva ulica	Vinko Dobaj	Črnivška ulica
Ekslerjeva ulica	Mirko Eksler	Domžalska cesta
Frana Albrehta ulica	Fran Albreht	Frančiškanski trg
Frana Pirca ulica	Franc Pirc	Fužine
Gregorčičeva ulica	Simon Gregorčič	Glavni trg
Groharjeva ulica	Ivan Grohar	Kolodvorska ulica
Hipolitov prehod	Janez Adam Geiger – oče Hipolit	Kovinarska ulica
Jakopičeva ulica	Rihard Jakopič	Kranjska cesta
Jamova ulica	Matija Jama	Livarska ulica
Janežičev drevored	Rodbina Janežič	Ljubljanska cesta
Japljeva ulica	Jurij Japelj	Mengeška pot
Jelovškova ulica	Franc Jelovšek	Meninska ulica
Jenkova ulica	Simon Jenko	Muzejska pot

² Seznam je povzet po abecednem seznamu ulic naselja Kamnik, ki je prosto dostopen na spletni strani Telefonskega imenika Slovenije. Preverjen je bil s pomočjo Odloka o spremembah Odloka o določitvi območij krajevnih skupnosti in volitvah v Svete krajevnih skupnosti v Občini Kamnik. (Ur. l. RS, št. 42/2014: 4495.)

³ Pri ugotavljanju referenčnih oseb, po katerih so poimenovane ulice, so mi bili z informacijami, poleg spletno dostopnega *Kamniško-komendskega biografskega leksikona*, v pomoč tudi uradniki z Občine Kamnik in Medobčinskega muzeja Kamnik.

Jurčičeva ulica	Josip Jurčič	Na bregu
Kajuhova pot	Karel Destovnik Kajuh	Na jasi
Kebetova ulica	Lojze Kebe	Na produ
Kersnikova ulica	Janko Kersnik	Novi trg
Kettejeva ulica	Dragotin Kette	Palovška ulica
Klavčičeva ulica	Smiljan Klavčič	Perovo
Knafljičev prehod	Anton Knafljič	Podgorska pot
Koželjeva ulica	Maks Koželj	Pot 27. julija
Levstikova ulica	Fran Levstik	Pot na Dobravo
Lobodova ulica	Peter Loboda	Pot na Poljane
Maistrova ulica	Rudolf Maister	Pot v Rudnik
Medvedova ulica	Anton Medved (1869–1910)	Prečna ulica
Miklavčičeva ulica	Anton Miklavčič	Prisojna pot
Mlakarjeva ulica	Dominik Mlakar	Prvomajska ulica
Murnova ulica	Josip Murn	Rudniška ulica
Parapatova ulica	Janez Parapat	Samostanska ulica
Parmova ulica	Viktor Parma	Streliška ulica
Perkova ulica	Lojze Perko	Šipkova ulica
Petruškova pot	Radivoj Peterlin – Petruška	Šolska ulica
Podlimbarskega pot	Fran Maselj – Podlimbarski	Šutna
Pot Marije Vere	Frančiška Ksavera Marija von Osten-Sacken – Marija Vera	Tkalska pot
Prešernova ulica	France Prešeren	Trg prijateljstva
Raspov prehod	Maksimilijan Leopold Rasp	Trg svobode
Rozmanova ulica	Franc Rozman – Stane	Trg talcev
Sadnikarjeva ulica	Josip Nikolaj Sadnikar	Tunjiška cesta
Slatnarjeva ulica	Anton Slatnar	Ulica Kamniško-zasavskega Odreda
Steletova ulica	France Stele	Usnjarska cesta
Svetčeva ulica	Luka Svetec	Zaprice
Šlakarjev prehod	Janez Nepomuk Šlakar	Žale
Šlakarjeva pot	Janez Nepomuk Šlakar	Žebljarska pot

Tomšičeva ulica	Tone Tomšič	
Trdinova ulica	Janez Trdina	
Ulica Andreja Smolnikarja	Andrej Smolnikar	
Ulica Fortunata Berganta	Fortunat Bergant	
Ulica Frančka Miha Paglovca	Franc Mihael Paglovec	
Ulica Jakoba Alešovca	Jakob Alešovec	
Ulica Jakoba Zupana	Jakob Zupan	
Ulica Josipa Močnika	Josip Močnik	
Ulica Josipa Ogrinca	Josip Ogrinec	
Ulica Ljudevita Stiasnyja	Ljudevit Stiasny	
Ulica Matije Blejca	Matija Blejc	
Ulica Toma Brejca	Tomo Brejc	
Ulic Vilka Rožiča	Vilko Rožič	
Vavpotičeva ulica	Ivan Vavpotič	
Vegova ulica	Jurij Vega	
Vremšakova ulica	Ciril Vremšak	
Zikova ulica	Ivan Zika	
Župančičeva ulica	Oton Župančič	

Slika 1: Kamniške ulice glede na poimenovanja.

Po osebnostih je v Kamniku poimenovanih 64 ulic ali skupno 58 % vseh ulic, ulic, poimenovanih po naravnih danostih, krajevnih poimenovanjih in raznih pojmi, pa potemtakem tvori 46 kamniških ulic, kar je skupaj 42 % vseh ulic. Čeprav sta deleža dosti primerljiva, ugotovimo, da je v Kamniku več ulic, ki so poimenovane po osebnostih, in sicer po 63-ih – Šlakarjev prehod in Šlakarjeva pot sta namreč poimenovana po isti osebnosti.

3. Sledi osebnosti v poimenovanjih kamniških ulic

Po podrobnejšem pregledu ulic, poimenovanih po različnih osebnostih, se postavlja vprašanje, kdo so te osebnosti bile in s čim so se v življenju ukvarjale. Pri pregledovanju njihovih biografij je v ospredje stopilo pet dejavnosti, ki so jih osebnosti najpogosteje opravljale. Na podlagi tega se je oblikovalo pet skupin osebnosti.

Prva je skupina duhovnikov, druga je skupina osebnosti s področja gospodarstva, s področja političnega in vojaškega življenja, tretja je skupina učiteljev, profesorjev oz. znanstvenikov, četrto tvorijo osebnosti s področja slikarske in kiparske umetnosti, glasbe in gledališča⁴ in peta je skupina literatov.⁵

Tabela 2: Osebnosti glede na glavno dejavnost.

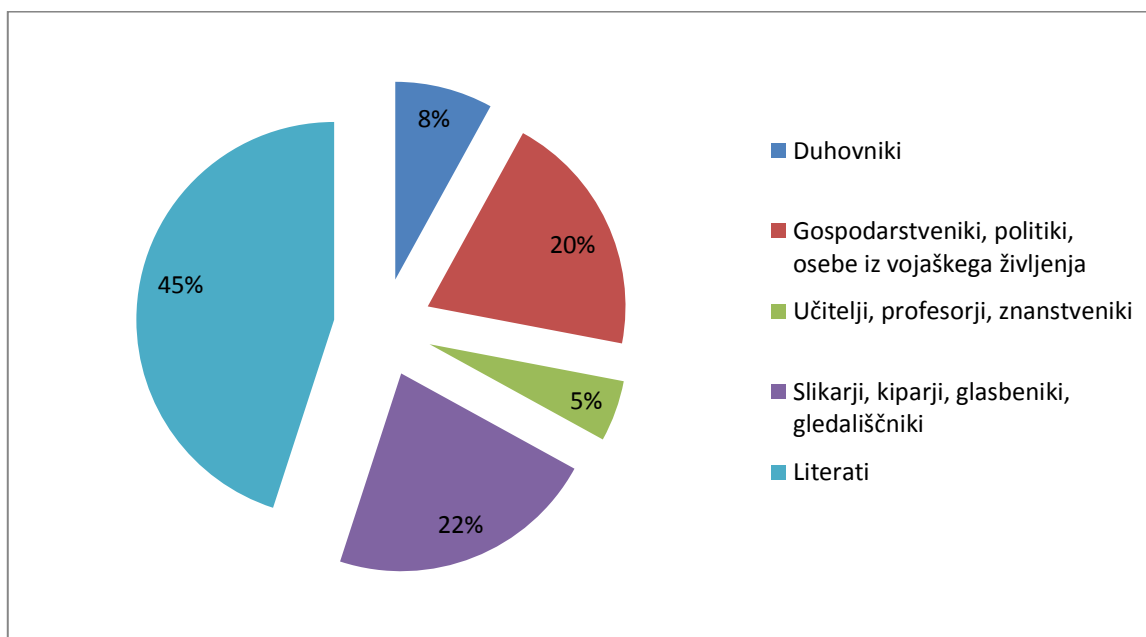
Duhovniki	Gospodarstveniki, politiki, osebe iz vojaškega življenja	Učitelji, profesorji, znanstveniki	Slikarji, kiparji, glasbeniki, gledališčniki	Literati
Franc Pirc	Vinko Dobaj	Ljudevit Stasny	Fortunat Bergant	Fran Albreht
Leopold Maksimilijan Rasp	Mirko Eksler	Jurij Vega	Ivan Grohar	Jakob Alešovec
Janez Nepomuk Šlakar	Rodbina Janežič	Ivan Zika	Rihard Jakopič	Anton Aškerc

⁴ Gre za skupino osebnosti z različnimi umetniškimi poklici in dejavnostmi, ki niso literarni. V to skupino je uvrščen tudi Josip Nikolaj Sadnikar, ki je bil zbiralec in muzealec.

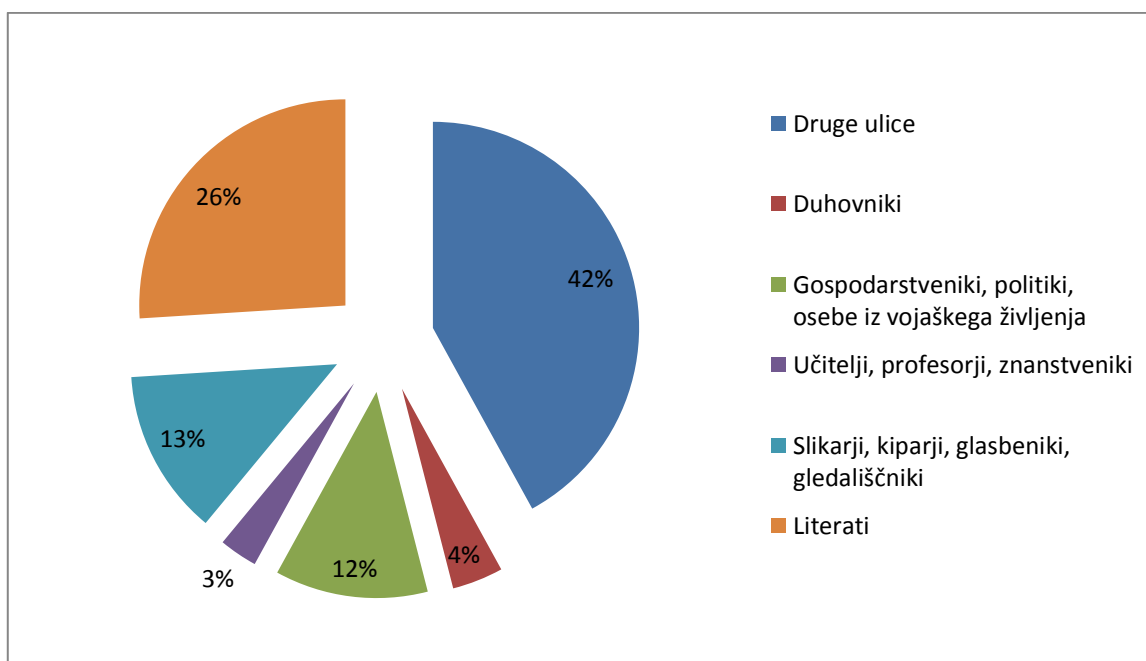
⁵ Sem so uvrščeni literarni ustvarjalci in osebnosti z drugimi literarnimi vlogami ter poklici. Mednje prištevamo pesnike, pripovednike, dramatike, pisce polliterarnih zvrsti (dnevnik, spomini, avtobiografija, biografija, potopis, esej), mladinske pisatelje, kritike, prevajalce, urednike, založnike, tiskarje, bibliotekarje in literarne znanstvenike.

Andrej Smolnikar	Lojze Kebe		Matija Jama	France Bevk
	Smiljan Klavčič		Franc Jelovšek	Tomo Brejc
	Anton Knafljič		Maks Koželj	Matija Čop
	Anton Miklavčič		Peter Loboda	Janez Adam Geiger – oče Hipolit
	Dominik Mlakar		Viktor Parma	Simon Gregorčič
	Franc Rozman – Stane		Lojze Perko	Jurij Japelj
	Tone Tomšič		Josip Nikolaj Sadnikar	Simon Jenko
	Josip Močnik		Ivan Vavpotič	Josip Jurčič
	Matija Blejc		Marija Vera	Karel Destovnik Kajuh
	Vilko Rožič		Ciril Vremšak	Janko Kersnik
			Jakob Zupan	Dragotin Kette
				Fran Levstik
				Rudolf Maister
				Anton Medved (1869–1910)
				Josip Murn
				Josip Ogrinec
				Franc Mihael Paglovec
				Janez Parapat
				Radivoj Peterlin – Petruška
				Fran Maselj – Podlimbarski
				France Prešeren
				Anton Slatnar
				France Stele
				Luka Svetec

				Janez Trdina
				Oton Župančič

Slika 2: Osebnosti glede na glavno dejavnost.

Slika 3: Osebnosti glede na glavno dejavnost v primerjavi z drugimi ulicami.

Iz tortnega grafikona in s pomočjo tabele št. 2 lahko razberemo, da je v mestu 5 ulic, ki so poimenovane po duhovnikih, kar je 4 % vseh kamniških ulic oz. 8 % ulic, poimenovanih po osebnostih. Ulic, poimenovanih po osebnostih iz druge skupine (gospodarstveniki, politiki,

osebe iz vojaškega življenja) je v Kamniku 13. To je 12 % od vseh 110 ulic, cest, trgov oz. 20 % ulic, ki nosijo ime po konkretni osebnosti. Kamniškim ulicam so dali ime (samo) trije učitelji, profesorji oz. znanstveniki, kar so slabi 3 % vseh ulic v mestu in 5 % ulic, poimenovanih po osebnostih. Iz skupine slikarjev, kiparjev, glasbenikov in gledališčnikov je 14 različnih osebnosti in 14 različnih ulic. To je 13 % vseh ulic in 22 % od 64 ulic, ki so ime dobile po različnih osebnostih. Iz zadnje, pete skupine, v kateri so literati, je 29 osebnosti, kar predstavlja 26 % vseh ulic in 45 % ulic, ki nosijo ime osebnosti.

V skupini ulic, poimenovanih po osebnostih, so torej najbolj zastopani ravno literati. Devetindvajset osebnosti, ki je dalo svoje ime ulici, predstavlja skoraj polovico (45 %) vseh ulic, poimenovanih po osebnostih (z različnih področij delovanja), in dobro četrtino (26 %) vseh ulic.

Med 63 osebnostmi, ki so dale imena ulicam, je samo ena ženska predstavica. Pot Marije Vere je poimenovana po igralki, rojeni v Kamniku, in sicer Frančiški Ksaveri Mariji von Osten-Sacken.

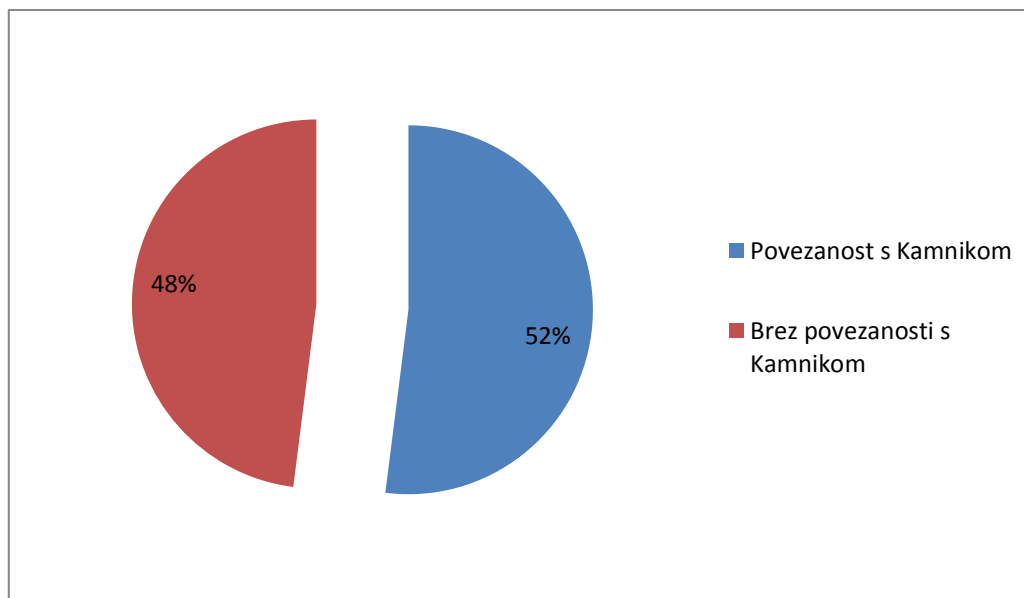
4. Sledi literatov v Kamniku

Če pod drobnogled vzamemo skupino ulic, ki so poimenovane po literatih, se izkaže, da je smiselno potegniti ločnico med tistimi literati, ki so povezani s Kamnikom, in tistimi, ki z mestom niso povezani.

Tabela 3: Literarno poimenovane ulice glede na povezanost literatov s Kamnikom.

Poimenovanje	Referenčna osebnost	Povezanost s Kamnikom	Brez povezanosti s Kamnikom
Aškerčeva ulica	Anton Aškerc		X
Bevkova ulica	France Bevk		X
Čopova pot	Matija Čop		X
Fraňa Albrehta ulica	Fran Albreht	X	
Gregorčičeva ulica	Simon Gregorčič		X

Hipolitov prehod	Janez Adam Geiger – oče Hipolit	X	
Japljeva ulica	Jurij Japelj	X	
Jenkova ulica	Simon Jenko	X	
Jurčičeva ulica	Josip Jurčič		X
Kajuhova pot	Karel Destovnik – Kajuh		X
Kersnikova ulica	Janko Kersnik		X
Kettejeva ulica	Dragotin Kette		X
Levstikova ulica	Fran Levstik		X
Maistrova ulica	Rudolf Maister	X	
Medvedova ulica	Anton Medved (1869–1910)	X	
Murnova ulica	Josip Murn		X
Parapatova ulica	Janez Parapat	X	
Petruškova pot	Radivoj Peterlin – Petruška	X	
Podlimbarskega pot	Fran Maselj – Podlimbarski		X
Prešernova ulica	France Prešeren		X
Slatnarjeva ulica	Anton Slatnar	X	
Steletova cesta	France Stele	X	
Svetčeva pot	Luka Svetec	X	
Trdinova ulica	Janez Trdina		X
Ulica Frančka Miha Paglovca	Franc Mihael Paglovec	X	
Ulica Jakoba Alešovca	Jakob Alešovec	X	
Ulica Josipa Ogrinca	Josip Ogrinec	X	
Ulica Toma Brejca	Tomo Brejc	X	
Župančičeva ulica	Oton Župančič		X

Slika 4: Literarno poimenovane ulice glede na povezanost literatov s Kamnikom.

Povezave s Kamnikom ni najti pri 14 osebnostih iz skupine literatov, kar je 48 % literatov. To pomeni, da je s Kamnikom povezanih 15 literatov. Deleža literatov sta skorajda enaka, kar je nekoliko v nasprotju s pričakovanji, saj bi namreč pričakovali, da bo s Kamnikom povezanih več literatov.

4.1 Fran Albreht (1889–1963)

V Kamniku se je rodil 17. novembra in tu je obiskoval petrazredno osnovno šolo. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, študiral je na Dunaju, v Gorici in v Ljubljani. (Zajc 2013) Zaposlen je bil v upravnih službah. Med 2. svetovno vojno je bil zaprt v italijanskem zaporu in koncentracijskem taborišču Dachau. Po koncu vojne je bil prvi ljubljanski župan, kar je ostal do upokojitve leta 1948. (Petrušič 2013) Leta 1919 se je poročil s pesnico in pisateljico Vero Albreht.

Bil je pesnik, ki je svoje pesmi objavljale v *Omladini*, *Domačem prijatelju*, *Ljubljanskem zvonu*, *Naših zapiskih* in *Demokraciji*. Svoje pesmi pa je izdal tudi v pesniških zbirkah *Mysteria Dolorosa* (1917) in *Pesmi življenja* (1921). Prevajal je tako pesniška kot tudi prozna dela. Preizkusil pa se je tudi kot pisec proze. (Zajc 2013) Bil je tudi esejist in vidnejši gledališki kritik svojega časa. Deset let je bil urednik *Ljubljanskega zvona*, ob krizi revije leta

1932 se je umaknil in bil med ustanovitelji revije *Sodobnost*. Sodeloval pa je tudi z založbo *Hram*. (Petrušič 2013)

Za svoje delo je leta 1960 prejel Prešernovo nagrado. Fran Albreht je umrl 11. februarja leta 1963 v Ljubljani. (Petrušič 2013)

Kamnik je Albrehtov rojstni kraj in kraj osnovnega šolanja.

4.2 Jakob Alešovec (1842–1901)

Rodil se je 24. julija na Skaručni. V Kamniku pa je obiskoval ljudsko šolo. Šolanje je nadaljeval v Ljubljani. Nekaj časa se je preživljal kot domači učitelj in knjižničar, zaposlen je bil tudi v Kleinmayerjevi tiskarni v Ljubljani. Leta 1867 je po preselitvi v Ljubljano začel živeti kot svobodni književnik in novinar. (Petrušič 2013a)

Sprva je pisal v nemščini in objavljajl v *Laibacher Zeitungu*, kasneje je pisal v slovenščini in sodeloval pri celovškem *Slovincu* in *Kmetijskih in rokodelskih novicah*. Med letoma 1869 in 1885 je izdajal satirično-politični list *Brencelj v lažnivi obleki* (pozneje *Novi Brencelj v zbadljivih in šaljivih obleki*). Leta 1870 je bil nekaj mesecev zadnji urednik *Triglava*. Za ljubljansko dramsko društvo je napisal tudi okoli deset iger. (Zajc 2013a)

Leta 1885 mu je tako opešal vid, da je skoraj oslepel, zato je prenehal z uredniško dejavnostjo. Do svoje smrti je živel v hudi revščini. Umrl je 17. oktobra v ljubljanski ubožnici. (Petrušič 2013a)

Kamnik je kraj njegovega osnovnega šolanja.

4.3 Tomo Brejc – Pavle (1904–1964)

Rodil se je 18. decembra v Dolenjih Novakih pri Cerknem v rudarski družini. Otroštvo je preživel na Cerkljanskem, kasneje se je njegova družina preselila v Kamnik.

Po prvi svetovni vojni je pred fašisti emigriral v Jugoslavijo, kasneje v Avstrijo, kjer je leta 1929 postal član Komunistične partije Avstrije. Po vrnitvi v Jugoslavijo leta 1932 je bil kot član partije aretiran. Bil je njen aktiven član. Kot član vojnega komiteja Komunistične partije Slovenije in kasneje pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko je sodeloval pri organiziranju oboroženega upora, zlasti neposredno je deloval v kamniškem okrožju. Po koncu vojne se je ukvarjal s politiko.

Bil je med soustanovitelji Izselske matice in njen predsednik, glavni urednik pri *Ljudski pravici*, nekaj časa je urejal *Glas izseljencev*. Pisal je poezijo. Umrli je 3. februarja v Ljubljani. (Petrušič 2013c)

V Kamniku je Brejc deloval poklicno.

4.4 Hipolit (1667–1722)

Janez Adam Geiger, čigar redovniško ime je bilo Hipolit, se je rodil v Novem mestu. Študiral je pri jezuitih v Ljubljani. Izvoljen je bil za predstojnika samostana v Kamniku, kjer je ostal do svoje smrti 5. aprila 1722. (Rebolj 2011: 46–47)

Bil je pisec trojezičnega slovarja, ki naj bi redovnikom pomagal pri prevajanju nemške in latinske liturgije v slovenščino. Uredil je ponatis Bohoričeve slovnice, bil je zbiratelj izvirnega izrazja slovenskega jezika (leksikograf) in pa nabožni pisec. (Kidrič 1928; Rebolj 2011: 46 – 47)

Kamnik je kraj Hipolitovega poklicnega delovanja in kraj smrti.

4.5 Jurij Japelj (1744–1807)

Rojen je bil 11. aprila 1744 v Kamniku. Do svoje prve izobrazbe je prišel pri Francu Mihaelu Paglovcu. Študiral je v Ljubljani, Gorici in Gradcu. Služboval pa je v Trstu, Ljubljani, na Ježici, v Naklem in Celovcu. Ob koncu življenja je bil izvoljen za tržaškega škofa. Umrli je v Celovcu.

Njegovo najbolj poznano delo je prevod *Svetega pisma* v slovenščino. Skupaj z Blažem Kumerdejem sta pripravila prevod *Nove zaveze*, pri prevajanju *Stare zaveze* pa je bil Japljev delež manjši. Kot pesnik je ustvarjal pesmi tako z nabožno kot tudi posvetno vsebino. (Glonar 1928; Petrušič 2013b)

Kamnik je kraj njegovega rojstva in osnovnega šolanja.

4.6 Simon Jenko (1835–1868)

Rodil se je na Podreči. Osnovno šolo je obiskoval v Smledniku in Kranju, gimnazijo v Novem mestu in Ljubljani. V Celovcu je študiral bogoslovje, na Dunaju klasično filologijo, zgodovino in pravo, od koder ga je pot vodila v Kranj, pozneje v Kamnik. (Grafenauer 1928)

Bil je med soustanovitelji Kamniške narodne čitalnice in njen prvi tajnik. Odbornike čitalnice je spodbujal k zbiranju starega knjižnega gradiva. Leta 1868 se je preselil v Kranj, kjer je 16. oktobra tudi umrl. (Stele 2014)

Dela je objavljajl v *Vaje*. Njegova pesniška zbirka *Pesmi* je izšla leta 1864 z letnico 1865. Poleg poezije pa je pisal tudi prozna dela. (Grafenauer 1928; Stele 2014)

Kamnik je kraj Jenkovega poklicnega delovanja.

4.7 Rudolf Maister (1874–1934)

V Kamniku se je rodil. Šolo je obiskoval v Mengšu in Kranju, domobransko kadetnico je zaključil na Dunaju. Vojaško službo je opravljal tudi v Galiciji. V Mariboru je organiziral prvo slovensko vojsko in z njo 23. novembra 1918 razorožil mariborsko nemško zeleno gardo. S svojimi četami je zasedel slovensko narodnostno obmejno območje na Štajerskem. Leta 1923 je bil upokojen, umrl je na Uncu.

Zgodaj je začel pesniti, med drugim je bil zunanji član društva Zadruga. Pesmi je objavljajal v *Večernici*, *Ljubljanskem zvonu*, *Slovenskem narodu*, izdal je dve pesniški zbirki, ki sta izšli leta 1904 in leta 1929. Bil je tudi ljubiteljski slikar in uredil si je bogato knjižnico. (Koblar 1933; Kotnik 2013b)

Kamnik je njegovo rojstno mesto.

4.8 Anton Medved (1869–1910)

Kakor Maister, Japelj in Albreht je bil tudi Medved rojen v Kamniku. Gimnazijo in študij bogoslovja je obiskoval v Ljubljani. Kot duhovnik (kaplan) je služboval po različnih župnijah. Umrli je 12. marca 1910 na Turjaku, pokopan je v Kamniku.

Pesmi je začel objavljati v *Ljubljanskem zvonu* in *Domu in svetu*. Izdal je dve zbirki pesmi z naslovom *Poezije*, in sicer leta 1905 in 1909. Za izdajo je pripravil tudi *Poezije* Simona Gregorčiča. Bil je avtor gledaliških iger; pisal je zgodovinske tragedije v verzih, prozne realistične igre, komedije in ljudske igre. (Lukman 1933; Petrušič 2014)

Kamnik je, tako kot pri Franu Albrehtu, kraj pesnikovega rojstva in osnovnega šolanja.

4.9 Josip Ogrinec (1844–1879)

Rojen je bil 5. aprila v Podgorju pri Kamniku. V Kamniku pa je obiskoval normalko. V Ljubljani je obiskoval gimnazijo in študiral bogoslovje. Po izstopu iz semenišča se je v Zagrebu vpisal na pravno akademijo, kasneje je na Dunaju študiral naravoslovje. Preživel je kot učitelj. Umrli je 13. maja 1879 v Vinkovcih na Hrvaškem.

Ogrinčeva literarna dejavnost obsega pripovedništvo; pisal je novele in povesti (z zgodovinsko snovjo), dramatiko in prevode. (Koblar 1935; s. n. 2013)

V Kamniku je Ogrinec obiskoval osnovno šolo.

4.10 Franc Mihael Paglovec (1679–1759)

V Kamniku se je rodil in obiskoval osnovno šolo. Bogoslovje je študiral v Ljubljani, od koder se je vrnil kot kaplan, kasneje je bil poslan za vikarja v Šmartno v Tuhinju. Tu je 11. 2. 1759, po 54 letih duhovniške službe, tudi umrl.

V župniji je ustanovil šolo za nadarjene kmečke otroke, bil je tudi pomemben graditelj cerkva. Pisal je nabožne knjige, ki jih je izdajal anonimno. (Kidrič 1935; Kotnik 2013a)

Kamnik je kraj njegovega rojstva in osnovnega šolanja.

4.11 Janez Parapat (1838–1879)

Rodil se je 9. decembra 1838 v Ljubljani, kjer je končal študij bogoslovja. Kot župnik je deloval tudi na Vranji Peči, vasi blizu Kamnika. Tu je ostal do leta 1879, ko so ga premestili v Zagradec, kjer je umrl za posledicami pljučnice.

Parapat je začel pisateljovati že kot semeniščnik; svoja dela je objavljala v semenškem listu *Slovanska lipa* in v *Koledarju Mohorjeve družbe*. Bil je eden prvih, ki je prevajal iz španščine v slovenščino. Zanimal se je za zgodovino; zbiral je arhivsko gradivo, podrobno je raziskal zgodovino Kamnika, zato velja za utemeljitelja kamniške zgodovine. (Capuder 1935, Lemut 2013)

Kamnik ne predstavlja prostor njegovega rojstva, šolanja, poklicnega delovanja ali smrti, vendar se je Parapat pri svojem delu na mesto neposredno navezoval.

4.12 Radivoj Peterlin – Petruška (1879–1938)

Rojen je bil v Kamniku. Srednjo šolo je obiskoval v Ljubljani, Novem mestu, Kranju in Zagrebu. Ko je zbežal v Rusijo, se je preživljal kot domači učitelj in uradnik. Leta 1919 se je vrnil v Ljubljano, kjer je deloval kot novinar in kasneje urednik *Odmevov*. Umrl pa je v Kamniku.

Njegovo literarno udejstvovanje se je začelo v Novem mestu, ko je bil član društva Zadruga. Poleg pesmi je pisal črtice in potopise, v slovenskih revijah je sodeloval tudi s prevodi. (Koblar 1949; Podbrežnik 2013a)

V Kamniku se je Peterlin rodil, tu je obiskoval osnovno šolo in Kamnik je tudi kraj njegove smrti.

4.13 Anton Slatnar (1867–1926)

Rodil se je 3. januarja 1867 v Nožicah. Tiskarstva se je izučil v Blaznikovi tiskarni v Ljubljani, kot stavec je delal tudi v Celovcu. Skupaj s Hinkom Saxom sta leta 1900 v Kamniku ustanovila tiskarno, ki jo je od leta 1910 do smrti vodil Slatnar sam. Umrli je 16. maja 1926 v Kamniku.

Slatnarjeva tiskarna je tiskala izdaje različnih slovenskih založb (Slovenska matica, Jug, Dobrodelnost). Od leta 1902 je pri njih redno naročal ljubljanski založnik Schwentner. V njegovi tiskarni so tako nastala dela Otona Župančiča, Dragotina Ketteja, Josipa Murna, Antona Aškerca, Ivana Cankarja idr. (Logar 1967; Kotnik 2013)

Kamnik je, tako kot pri Hipolitu, mesto tiskarjevega poklicnega delovanja in kraj smrti.

4.14 France Stele (1886–1972)

Rodil se je v Tunjicah pri Kamniku. Šolanje je začel v rodnem kraju, nadaljeval pa v Kamniku. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, na Dunaju je doštudiral umetnostno zgodovino. Imenovan je bil za deželnega konservatorja za Kranjsko, bil je predavatelj umetnostne zgodovine in začetnik spomeniškega varstva na Slovenskem. Umrli je v Ljubljani.

Bil je urednik več revij, med drugim je urejal *Dom in svet*, na Dunaju revijo *Zora*. Že kot dijak je zbiral ljudsko pripovedno gradivo; zapisoval in objavljajl je ljudske pesmi in

pripovedno izročilo starega očeta Tomaža in očeta Franceta. Sodeloval je pri Štrekljevi zbirki *Slovenske narodne pesmi*. (Cevc 1971; Kotnik 2013c)

Tako kot pri Ogrincu je Kamnik mesto Steletovega osnovnega šolanja.

4.15 Luka Svetec (1826–1921)

Rojen je bil v Podgorju. V Kamniku je obiskoval osnovno šolo, gimnazijo v Ljubljani, pravo je doštudiral na Dunaju. Poklicna pot ga je vodila na Hrvaško, v Mokronog in Kočevje. Služboval je na Brdu pri Lukovici, v Ljubljani, Idriji in Litiji. Izvoljen je bil v kranjski deželni zbor in dunajski državni zbor. Umrli je 28. 1. 1921 v Litiji.

Pisal je poezijo, prozo, kritiko in je tudi prevajal. (Koblar 1971; Podbrežnik 2013)

Kamnik je kraj avtorjevega osnovnega šolanja.

* * *

Tabela 4: Vrste povezanosti literatov s Kamnikom.

Kamnik	Kraj rojstva	Kraj šolanja	Kraj (poklicnega) delovanja	Kraj smrti
Fran Albreht	X	X		
Jakob Alešovec		X		
Tomo Brejc			X	
Hipolit			X	X
Jurij Japelj	X			
Simon Jenko			X	
Rudolf Maister	X			
Anton Medved (1869–1910)	X	X		
Josip Ogrinec		X		
Franc Mihael Paglovec	X	X	X	
Janez Parapat*				

Radivoj Peterlin – Petruška	X	X		X
Anton Slatnar			X	X
France Stele		X		
Luka Svetec		X		

V mestu je bilo rojenih 6 literatov, kar je 40 % kamniških literatov. To so: Fran Albreht, Jurij Japelj, Rudolf Maister, Anton Medved (1869–1910), Franc Mihael Paglovec in Radivoj Peterlin. Vsaj osnovno izobrazbo je v Kamniku pridobilo 8 literatov (53 % kamniških literatov), od katerih štirje niso bili rojeni Kamničani. Trije od teh (Josip Ogrinec, France Stele in Luka Svetec) so prihajali iz okolice (Tunjice, Podgorje). V Kamniku je poklic opravljalo 5 literatov ali 33 % (Tomo Brejc, Hipolit, Simon Jenko, Franc Mihael Paglovec, Anton Slatnar). Od teh je bil samo Franc Mihael Paglovec rojen v Kamniku. V Kamniku so umrli trije literati (Hipolit, Peterlin, Slatnar). Med literati ni zaslediti nikogar, ki bi v Kamniku preživel celo življenje.

Lahko torej razlikujemo med tistimi literati, ki so v Kamniku rojeni in šolani, ter tistimi, ki so v kraju opravljali poklic. Rojeni literati, ki so z izjemo Rudolfa Maistra v Kamniku tudi prišli do svoje prve izobrazbe, pa tu večinoma niso opravljali poklica. Izjema v tej podskupini je Franc Mihael Paglovec, ki je svojo prvo službo nastopil v Kamniku, vendar je mesto kmalu zapustil. Še drugače, v mestu rojeni literati so Kamnik zapuščali, literati, ki so v Kamnik prihajali službovat, pa so bili od drugod.

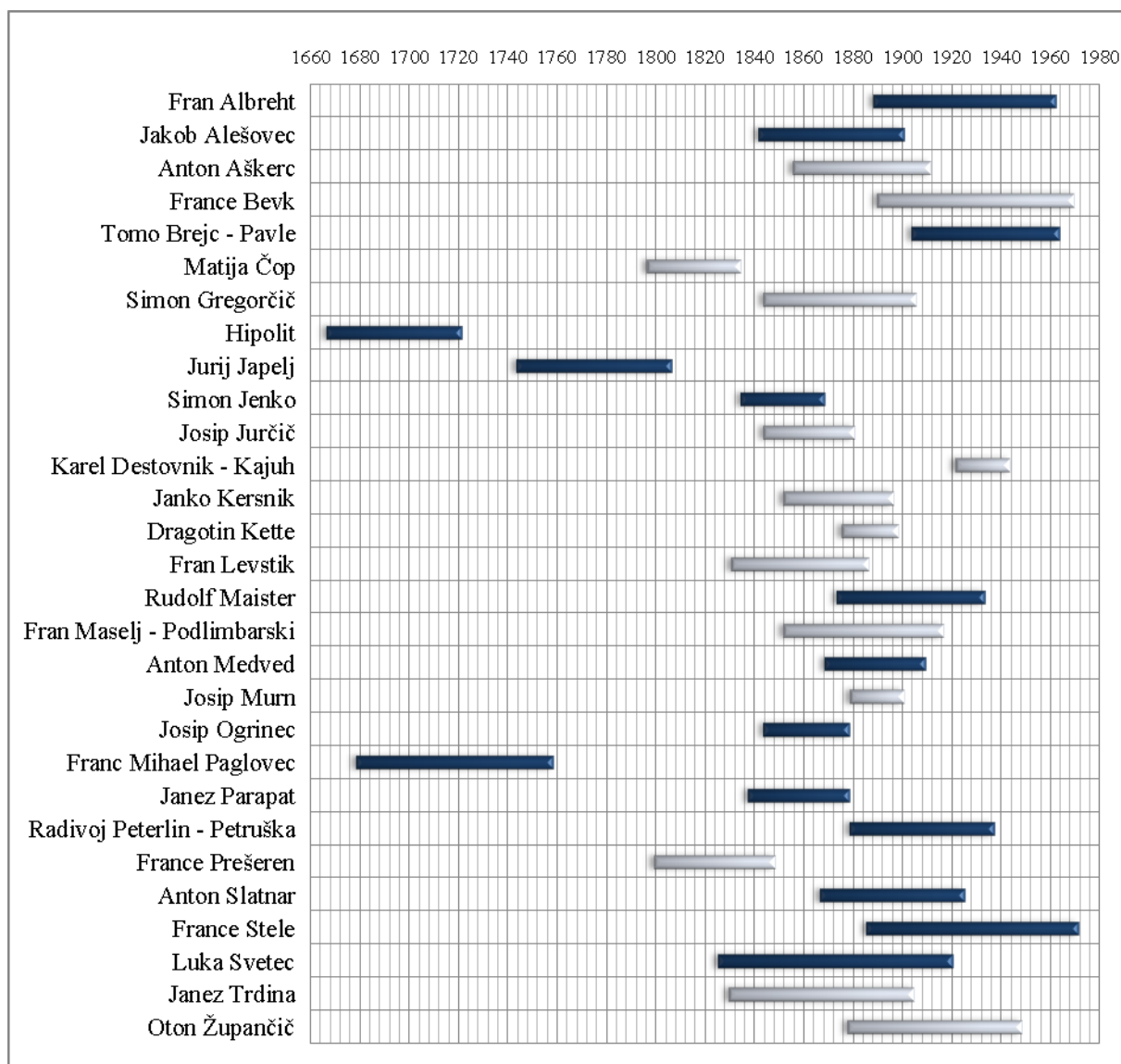
5. Literati skozi čas

Literati, ki so upoštevani v analizi, so živeli in delovali v različnih obdobjih. Med njimi je najstarejši Hipolit, ki je živel med letoma 1667 in 1722. Sledita mu Franc Mihael Paglovec, ki je umrl leta 1759, in Jurij Japelj, ki je živel in deloval v 2. polovici 18. stoletja.

Med najmlajše literate lahko prištevamo Frana Albrehta, Franceta Bevka, Toma Brejca in Franceta Steleta. Vsi naštetni so umrli v šestdesetih oziroma sedemdesetih letih 20. stoletja.

Tabela 5: Letnice rojstev in smrti literatov.

Literat	Letnica rojstva	Letnica smrti
Fran Albreht	1889	1963
Jakob Alešovec	1842	1901
Anton Aškerc	1856	1912
France Bevk	1890	1970
Tomo Brejc	1904	1964
Matija Čop	1797	1835
Janez Adam Geiger – oče Hipolit	1667	1722
Simon Gregorčič	1844	1906
Jurij Japelj	1744	1807
Simon Jenko	1835	1869
Josip Jurčič	1844	1881
Karel Destovnik Kajuh	1922	1944
Janko Kersnik	1852	1897
Dragotin Kette	1876	1899
Fran Levstik	1831	1887
Rudolf Maister	1874	1934
Anton Medved	1869	1910
Josip Murn	1879	1901
Josip Ogrinec	1844	1879
Franc Mihael Paglovec	1679	1759
Janez Parapat	1838	1879
Radivoj Peterlin – Petruška	1879	1938
Fran Maselj – Podlimbarski	1852	1917
France Prešeren	1800	1849
Anton Slatnar	1867	1926
France Stele	1886	1972
Luka Svetec	1826	1921
Janez Trdina	1830	1905
Oton Župančič	1878	1949

Slika 5: Življenjska obdobja literatov.

Življenjske poti literatov pokažejo, da je večina literatov, po katerih so poimenovane kamniške ulice, živel in delal v 19. stoletju, in sicer v 2. polovici stoletja. Takih je 22 literatov, kar je 76 % vseh literatov. Od teh samo trije v drugi polovici stoletja niso bili aktivni na literarnem področju, saj so bili še premladi. Literati, ki so že literarno delovali v drugi polovici devetnajstega stoletja ali so šele začeli ukvarjati z literaturo, so: Jakob Alešovec, Anton Aškerc, Simon Gregorčič, Josip Jurčič, Dragotin Kette, Fran Levstik, Rudolf Maister, Fran Maselj – Podlimbarski, Anton Medved, Josip Murn, Josip Ogrinec, Janez Parapat, Radivoj Peterlin – Petruška, Anton Slatnar, Luka Svetec, Janez Trdina in Oton Župančič.

Je pa razmerje med literati, ki so (rojeni) Kamničani ali so tu delovali, in tistimi, ki z mestom niso povezani, uravnoteženo: devet posameznikov je neposredno povezanih z mestom, pri desetih ni bilo mogoče ugotoviti nikakršnih povezav.

Razlika med »domačini« in »nedomačini« se pri poimenovanju ulic pokaže pri tistih literatih, ki so živeli in ustvarjali do 19. stoletja. Najstarejši trije literati (Hipolit, Jurij Japelj in Franc Mihael Paglavec) so živeli med letoma 1667 in 1807 in pri vseh je mogoče najti neposredno povezavo s Kamnikom. Med literati iz prve polovice 19. stoletja sta France Prešeren in Matija Čop, ki sta umrla pred sredino stoletja in pri katerih ni najti vidnejših povezav s Kamnikom.

Iz 20. stoletja je manj literatov, ki so dali ime kamniškim ulicam. Poleg Jakoba Alešovca, Antona Aškerca, Simona Gregorčiča, Rudolfa Maistra, Frana Maslja – Podlimbarskega, Antona Medveda, Josipa Murna, Radivoja Peterlina, Antona Slatnarja, Luke Svetca, Janeza Trdine in Otona Župančiča v to skupino spadajo še Fran Albreht, France Bevk, Tomo Brejc, Karel Destovnik – Kajuh in France Stele. V 19. stoletju je torej skupno živelo in delovalo 24 literatov, v 20. pa 17 literatov, ki so dali ime kamniškim ulicam. Iz obdobja po letu 1950 pa so samo štirje literati, in sicer Fran Albreht, France Bevk, Tomo Brejc in France Stele.

6. Opravljanje literarne dejavnosti

V življenju devetindvajsetih literatov, ki so dali ime eni od kamniških ulic, je literatura igrala različne vloge. Ko bomo literature obravnavali glede na dejavnosti, se bomo naslonili na Excelovo tabelo, ki so jo izdelali raziskovalci pri omenjenem projektu Prostor slovenske literarne kulture: Literarna zgodovina in prostorska analiza z geografskim informacijskim sistemom. V tabeli med mnogimi rubrikami najdemo tudi rubriki glavna in stranska dejavnost, ki jo je opravljal literat, možne pa so naslednje izbire: pesnik, pripovednik, dramatik, pisec polliterarnih zvrsti (dnevnik, spomini, avtobiografija, biografija, potopis, esej), mladinski pisatelj, kritik, prevajalec, urednik, založnik, tiskar, bibliotekar in literarni znanstvenik.

Literarno dejavnost je potrebno razlikovati od poklica, ki pomeni (bolj ali manj) profesionalno opravljanje dejavnosti. (Perenič 2010, 174–180).

Tabela 6: Literarna dejavnost literatov.

Literat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Fran Albreht	X	X				X	X	X				
Jakob Alešovec		X	X	X							X	
Anton Aškerc	X						X	X				
France Bevk	X	X	X				X	X				
Tomo Brejc	X											
Matija Čop						X						X
Janez Adam Geiger – oče Hipolit							X	X				X
Simon Gregorčič	X											
Jurij Japelj	X						X					
Simon Jenko	X	X										
Josip Jurčič		X	X									
Karel Destovnik Kajuh	X					X						
Janko Kersnik		X										
Dragotin Kette	X											
Fran Levstik	X	X	X			X						
Rudolf Maister	X											
Anton Medved (1869–1910)	X		X					X				
Josip Murn	X											
Josip Ogrinec		X	X				X					
Franc Mihael Paglovec		X										
Janez Parapat		X					X					
Radivoj Peterlin – Petruška	X			X				X				
Fran Maselj – Podlimbarski	X	X		X			X					
France Prešeren	X											

Anton Slatnar									X	X		
France Stele								X				
Luka Svetec	X	X				X	X					
Janez Trdina		X		X								
Oton Župančič	X		X				X	X				
Legenda: 1 – pesnik, 2 – pripovednik, 3 – dramatik, 4 – pisec polliterarnih zvrsti (dnevnik, spomini, avtobiografija, biografija, potopis, esej), 5 – mladinski pisatelj, 6 – kritik, 7 – prevajalec, 8 – urednik, 9 – založnik, 10 – tiskar, 11 – bibliotekar in 12 – literarni znanstvenik.												

Med obravnavanimi literati je največ pesnikov, in sicer 18 oz. 62 % literatov. Sledi jim 13 pripovednikov, ki predstavljajo 45 % literatov. Dramatikov je 7, kar je 24 % literatov. Najbolj so z deležem dramatikov primerljivi uredniki, ki jih je 8, preračunano v odstotke, je to 28 %. Več kot dramatikov in urednikov je prevajalcev, in sicer 10, kar predstavlja 34 % literatov. V manjšem deležu so zastopani pisci polliterarnih zvrsti (4 osebnosti, kar je 14 %) in kritiki (teh je 5 oz. 17 %). Literarna znanstvenika sta 2, kar je 7 %. Na koncu seznama so po zastopanosti osebnosti, ki so opravljale tiskarsko, založniško dejavnost oz. so bile v vlogi bibliotekarja, kar konkretno pomeni dve osebnosti, ki sta Anton Slatnar in Jakob Alešovec. Med osebnostmi ni nobenega mladinskega pisatelja.

Tabela 7: Literati, ki so opravljali vsaj dve literarni dejavnosti.

Literat	Število opravljenih literarnih dejavnosti
Fran Albreht	5
France Bevk	5
Jakob Alešovec	4
Fran Levstik	4
Fran Maselj – Podlimbarski	4
Luka Svetec	4
Oton Župančič	4
Anton Aškerc	3
Janez Adam Geiger – oče Hipolit	3
Anton Medved (1869–1910)	3
Josip Ogrinec	3

Radivoj Peterlin – Petruška	3
Matija Čop	2
Jurij Japelj	2
Simon Jenko	2
Josip Jurčič	2
Karel Destovnik Kajuh	2
Janez Parapat	2
Anton Slatnar	2
Janez Trdina	2

Redkokdo od teh literatov se je ukvarjal zgolj z eno literarno dejavnostjo, mnogi so se udeleževali na več področjih. Vsaj na dveh področjih se je udeleževalo 20 oseb ali 69 % literatov, na več kot dveh pa 12 literatov, kar je 42 % literatov.

Med najbolj dejavnimi, ki so delovali na štirih ali več področjih, so: Fran Albreht, Jakob Alešovec, France Bevk, Fran Levstik, Fran Maslej – Podlimbarski, Luka Svetec in Oton Župančič (dva sta delovala na petih področjih, pet pa jih je bilo dejavnih na štirih področjih).

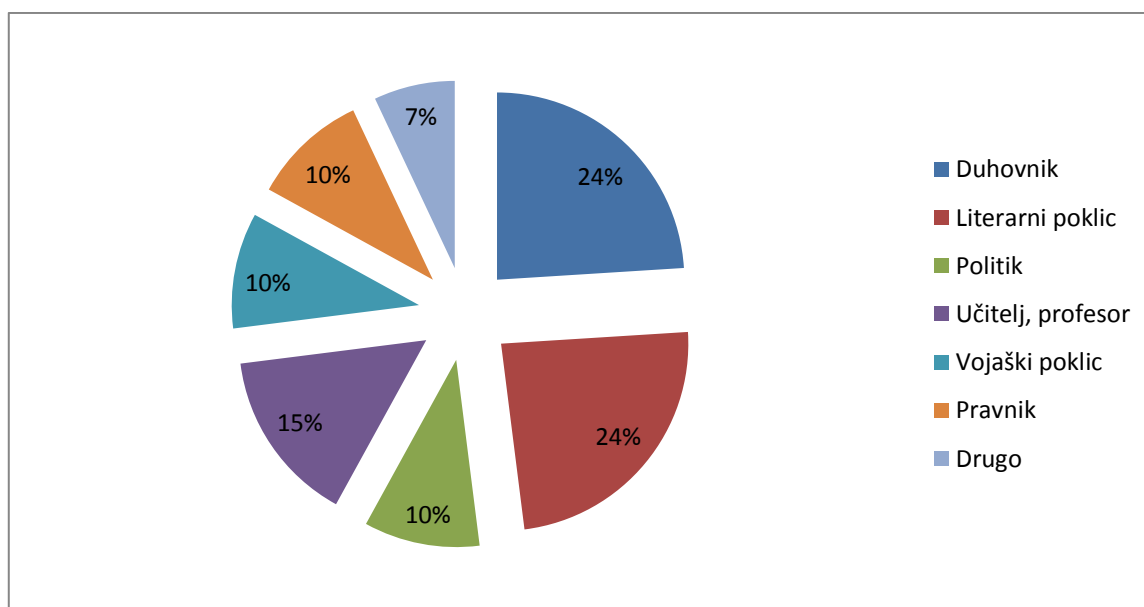
7. Poklici literatov

Obravnavani literati so bili različne izobrazbe in so v življenju opravljali različne poklice, ki niso bili nujno povezani z literaturo. Če je nekdo literarno dejavnost opravljal profesionalno, torej mu je bila poklic, se dejavnost in poklic prekrivata. Če dejavnosti ni opravljal profesionalno, pa poklic in dejavnost torej predstavljata ločeni kategoriji in je literat uvrščen pod enega od preostalih poklicev (duhovnik, politik, učitelj/profesor, vojaški poklic, pravnik, drugo).

Tabela 8: Literati glede na poklic.

Duhovnik	Literarni poklic	Politik	Učitelj, profesor	Vojaški poklic	Pravnik	Drugo⁶
Anton Aškerc	Jakob Alešovec	Fran Albreht	France Bevk	Karel Destovnik Kajuh	Simon Jenko	Dragotin Kette
Simon Gregorčič	Matija Čop	Tomo Brejc	Josip Ogrinec	Rudolf Maister	France Prešeren	Josip Murn
Hipolit	Josip Jurčič	Janko Kersnik	France Stele	Fran Maselj	Luka Svetec	
Jurij Japelj	Fran Levstik		Janez Trdina			
Anton Medved (1869–1910)	Radivoj Peterlin					
Franc Mihael Paglovec	Anton Slatnar					
Janez Parapat	Oton Župančič					

⁶ V to skupino so uvrščene osebnosti, ki so umrle mlade in niso imele poklicne poti.

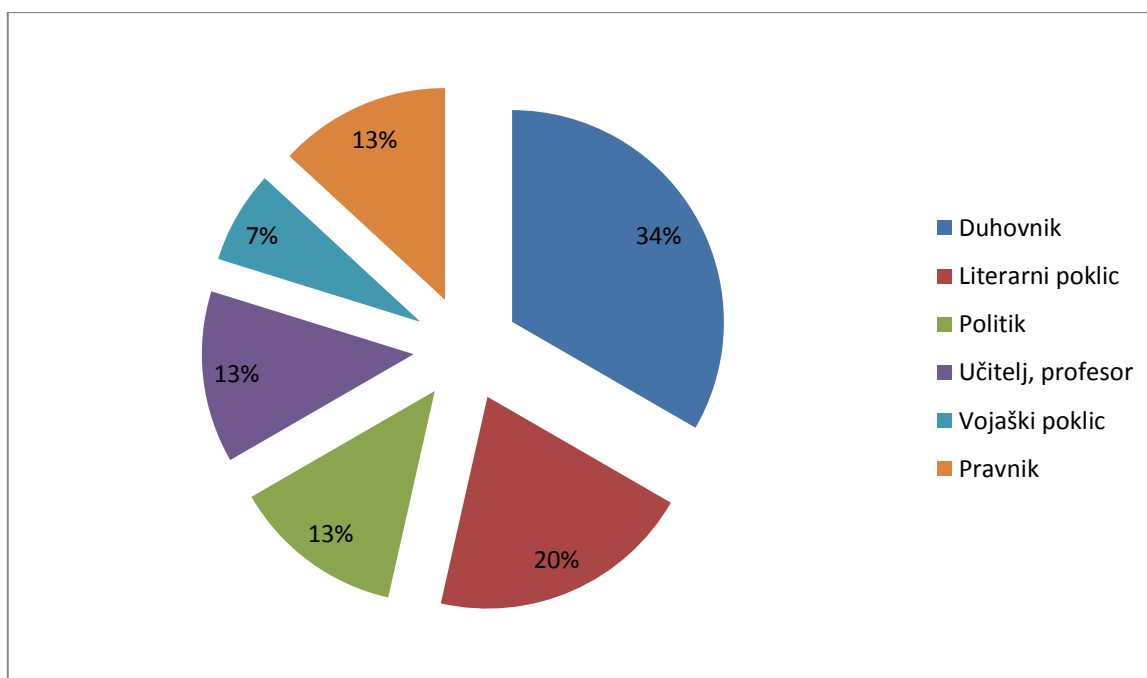
Slika 6: Literati glede na poklic.

Najbolje sta zastopani skupini duhovnikov in poklicnih literatov, in sicer s po 7 osebnostmi (po 24 %). Sledi skupina učiteljev oz. profesorjev s štirimi osebnostmi, kar je 15 % literatov. Ostali poklici predstavljajo po 10 %.

7.1 Poklici literatov – Kamničanov

Tabela 9: Literati - Kamničani glede na poklic.

Duhovnik	Literarni poklic	Politik	Učitelj, profesor	Vojaški poklic	Pravnik
Hipolit	Jakob Alešovec	Fran Albreht	Josip Ogrinec	Rudolf Maister	Simon Jenko
Jurij Japelj	Radivoj Peterlin	Tomo Brejc	France Stele		Luka Svetec
Anton Medved (1869–1910)	Anton Slatnar				
Franc Mihael Paglovec					
Janez Parapat					

Slika 7: Literati – Kamničani glede na poklic.

Če pogledamo samo Kamničane, ugotovimo, da je vzorec glede na poklice podoben vzorcu, ki upošteva vse literate, ki so dali imena kamniškim ulicam.

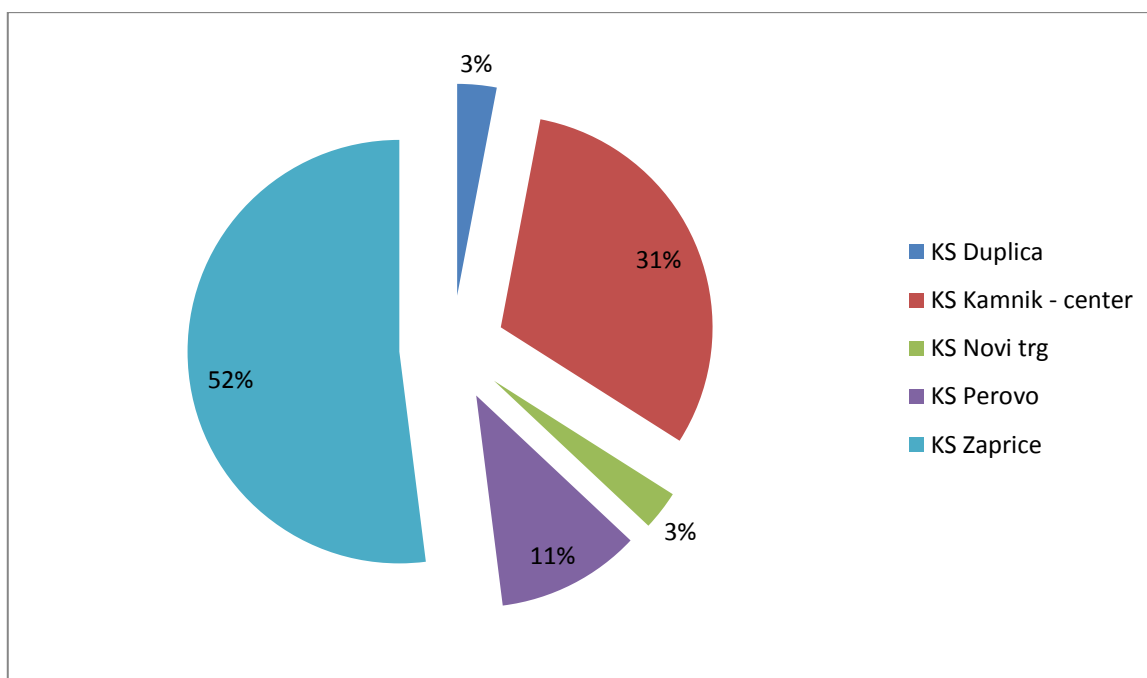
Med literati, povezanimi s Kamnikom, je namreč tudi največ duhovnikov, in sicer je takih osebnosti 5, kar predstavlja 34 % literatov. Poklicni literati so trije, kar je 20 % literatov, ki so povezani s Kamnikom. S po 13 % sledijo politiki, učitelji oz. profesorji in pravniki. Rudolf Maister je opravljal vojaški poklic (kar predstavlja 7 %).

8. »Sledi« literatov v mestu: Prostorska razmestitev ulic

Ulice, poimenovane po literatih, si bomo pogledali še z ozirom na pet in uvodoma omenjenih krajevnih skupnosti.

Tabela 10: Ulice, poimenovane po literatih, glede na krajevne skupnosti.

KS Duplica	KS Kamnik – center	KS Novi trg	KS Perovo	KS Zaprice
Slatnarjeva ulica	Gregorčičeva ulica	Bevkova ulica	Kajuhova pot	Aškerčeva ulica
	Hipolitov prehod		Podlimbarskega pot	Čopova pot
	Japljeva ulica		Steletova cesta	Frana Albrehta ulica
	Kettejeva ulica			Jenkova ulica
	Levstikova ulica			Jurčičeva ulica
	Maistrova ulica			Kersnikova ulica
	Medvedova ulica			Murnova ulica
	Petruškova pot			Parapatova ulica
	Prešernova ulica			Svetčeva pot
				Trdinova ulica
				Ulica Frančka Miha Paglovca
				Ulica Jakoba Alešovca
				Ulica Josipa Ogrinca
				Ulica Toma Brejca
				Župančičeva ulica

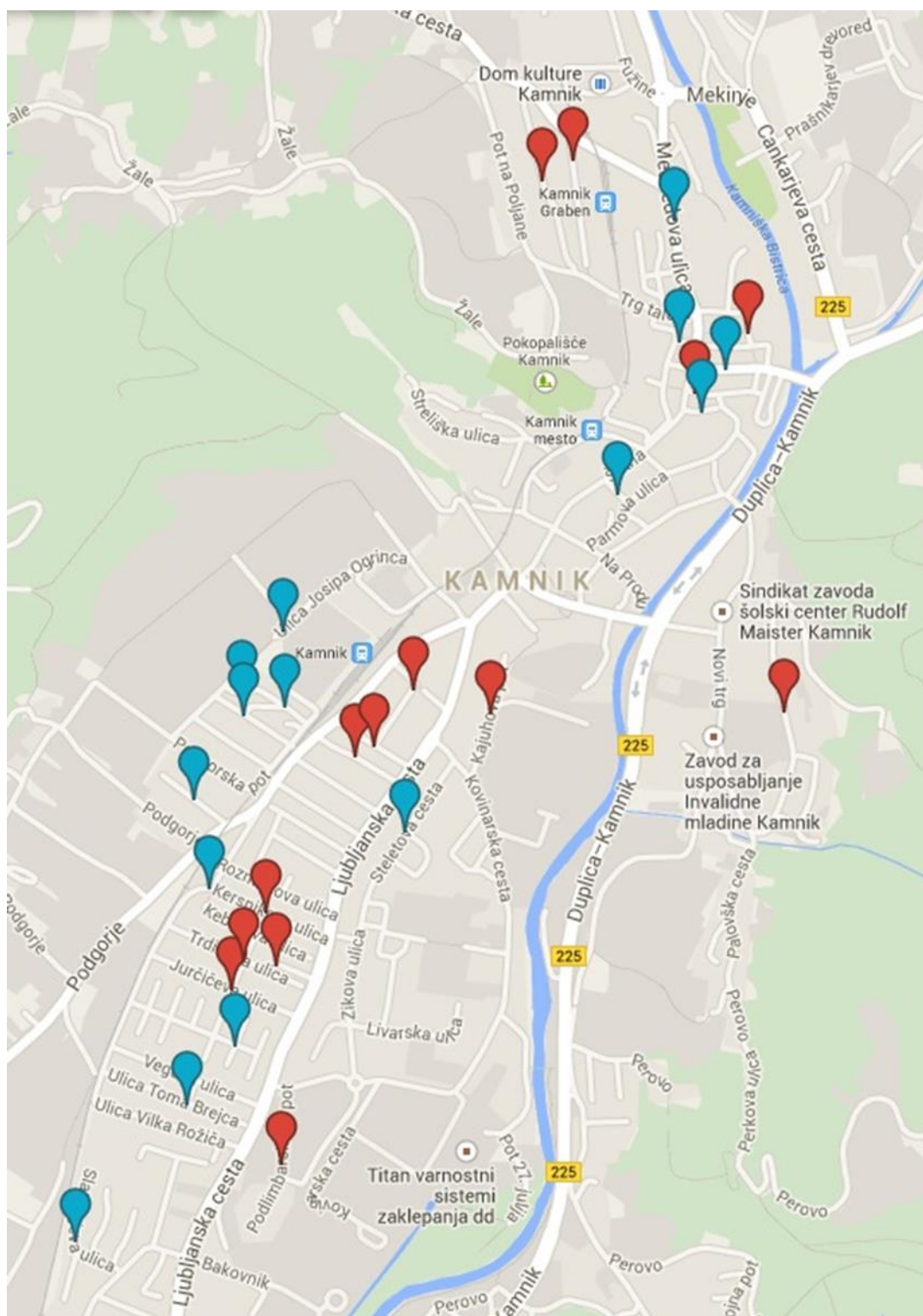

Slika 8: Ulice, poimenovane po literatih, glede na krajevne skupnosti.

Razporeditev ulic glede na krajevne skupnosti kaže, da je največ ulic, ki so poimenovane po literatih, v Krajevni skupnosti Zaprce, in sicer 15, kar je 52 % vseh »literarnih« ulic. Sledi Krajevna skupnost Kamnik – center, kjer je 9 ulic, ki so ime dobile po katerem od literatov. Preračunano v odstotke, je to 31 % »literarnih« ulic. V Krajevni skupnosti Perovo so 3 ulice, kar je 11 % ulic, ki so poimenovane po literatih. V krajevnih skupnostih Duplica in Novi trg pa je po ena »literarna« ulica.

Zemljevid 1 prikazuje razmestitev ulic glede na krajevne skupnosti: ulice v KS Kamnik – center so označene z modro, v KS Zaprce z rdečo, v KS Perovo z zeleno, v KS Novi trg s sivo, v KS Duplica pa z rumeno. Zemljevid 2 pa prikazuje ulice glede na povezanost literata s Kamnikom: ulice, ki so poimenovane po literatih povezanih s Kamnikom, so označene z modro, ostale pa z rdečo.⁷

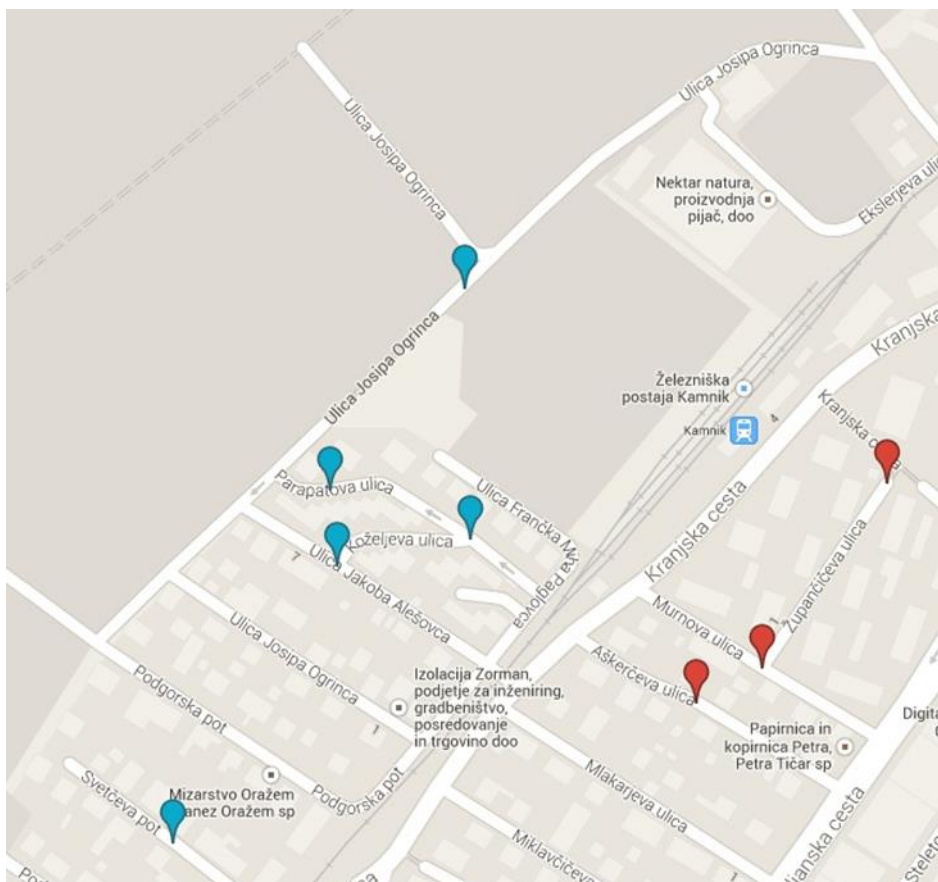
⁷ Zemljevidi v diplomskem delu so bili narejeni s prostim spletno dostopnim strežnikom Google Maps (Google zemljevidi).

Zemljevid 2: Ulice glede na povezanost literata s Kamnikom.

Če pogledamo, kakšna je prostorska razmestitev ulic, kako blizu oz. daleč so si v mestu t. i. »literarne« ulice, kako se med sabo povezujejo, ali se stikajo, ugotovimo, da obstajajo skupine »literarnih« ulic, ki se tvorijo na podlagi relativne prostorske bližine. Vzporedno ležijo Ulica

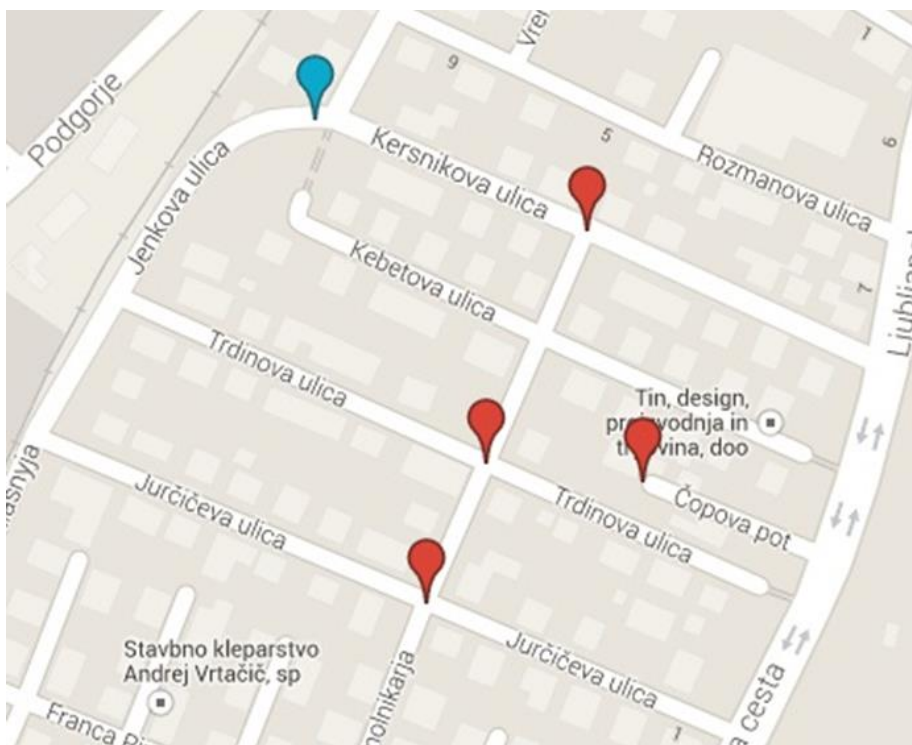
Jakoba Alešovca, Ulica Josipa Ogrinca, Ulica Frančka Miha Paglovca, Parapatova ulica in Svetčeva pot (Zemljevid 3); Aškerčeva, Murnova in Župančičeva ulica (Zemljevid 3); Kersnikova, Jenkova, Trdinova in Jurčičeva ulica, ki so v bližini Čopove poti (Zemljevid 4).

Zemljevid 3: Sklop ulic, poimenovanih po literatih (Alešovec, Paglovec, Parapat, Ogrinec, Svetec ter Aškerc, Murn, Župančič).

Ulica Jakoba Alešovca, Ulica Josipa Ogrinca, Ulica Frančka Miha Paglovca in Parapatova ulica, ki so v KS Zaprice, se med seboj stikajo in so si vzporedne. Ulica Josipa Ogrinca, ki dvakrat pravokotno zavije, leži pravokotno oz. vzporedno z Ulico Jakoba Alešovca in Parapatovo ulico. Ulica Frančka Mihe Paglovca leži južneje od Ulice Josipa Ogrinca, in je pravokotna na Ulico Jakoba Alešovca in Parapatovo ulico. Svetčeva pot leži dve ulici jugozahodno od Ulice Josipa Ogrinca, je z njo vzporedna in se z ostalimi ne stika.

Aškerčeva, Murnova in Župančičeva ulica prav tako ležijo v KS Zaprice. Ležijo med Ljubljansko cesto in Kranjsko ulico. Z Župančičevo ulico se na jugu pravokotno stika Murnova ulica. Vzporedno z Murnovo pa nekoliko južneje leži Aškerčeva ulica.

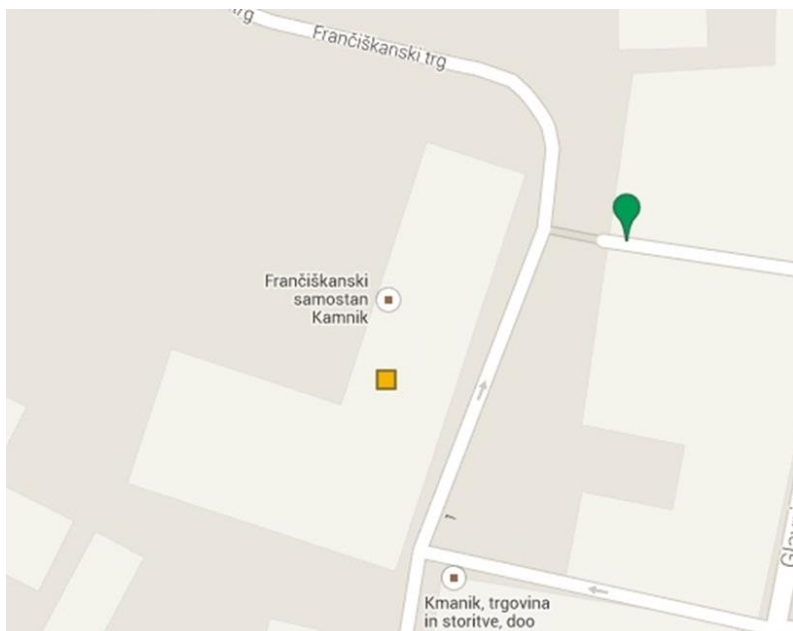

Zemljevid 4: Sklop ulic poimenovanih po literatih (Čop, Jenko, Jurčič, Kersnik, Trdina).

Tudi Čopova pot, Jenkova, Kersnikova, Trdinova in Jurčičeva ulica so v KS Zaprice. Z Jenkovo ulico na zahodu se pravokotno stikajo Kersnikova ulica ter Trdinova in Jurčičeva ulica. Kersnikova, Trdinova in Jurčičeva ulica so med seboj vzporedne in si sledijo v smeri sever–jug.. Nekoliko severneje od Trdinove ulice in vzporedno z njo leži še Čopova pot, ki se ne stika z Jenkovo ulico.

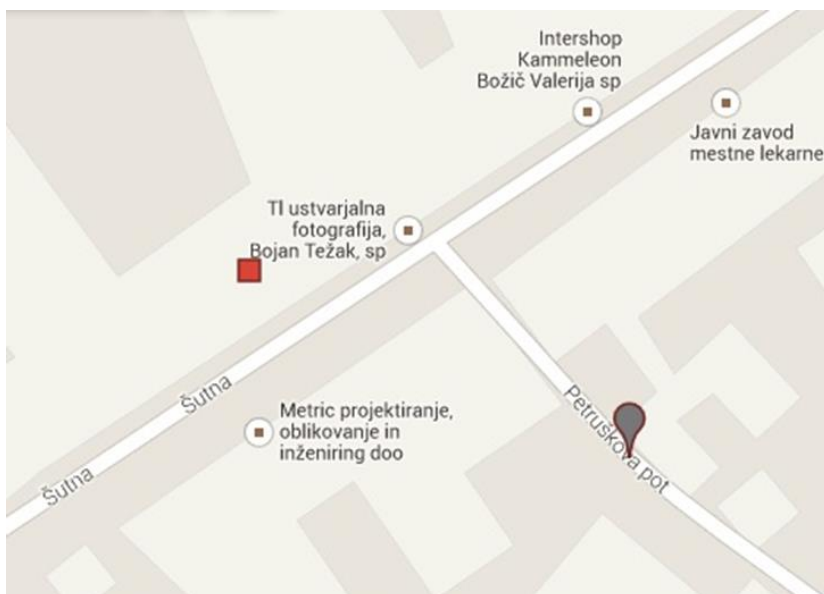
Zanimivo je ugotavljati, kakšne so ulične sledi literatov, ki so bili v mestu rojeni, in kje v mestu se nahajajo njihove ulice. Gre za Hipolita, Antona Medveda (1869–1910) in Radivoja Peterlina – Petruško.

Hipolitov prehod se nahaja v neposredni bližini kamniškega frančiškanskega samostana, kjer je Hipolit deloval med letoma 1718 in 1722. (Zemljevid 5) Hipolitov prehod (na zemljevidu označen z zeleno) leži neposredno na vzhodni strani frančiškanskega samostana (označeno z rumeno) in se stika s Frančiškanskim trgom.

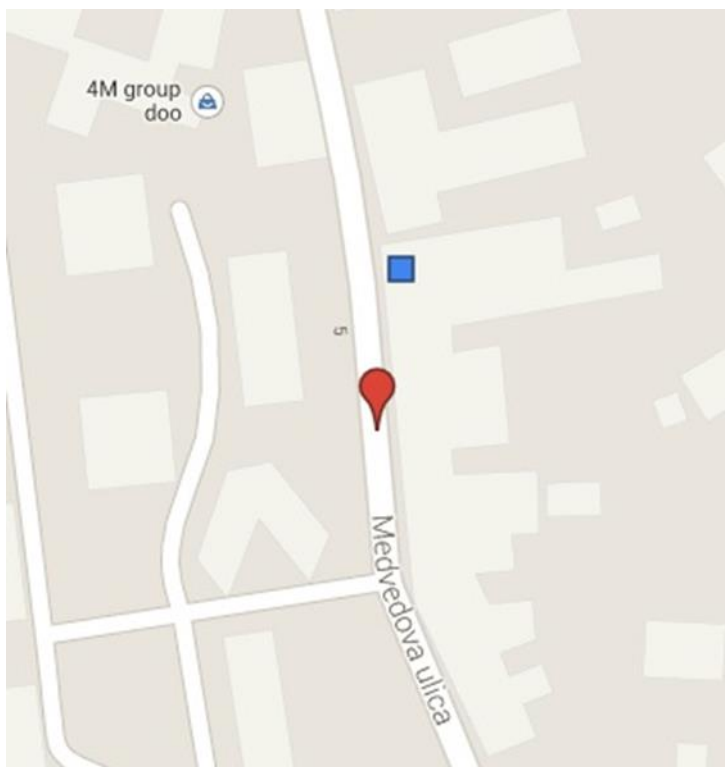
Zemljevid 5: Hipolitov prehod v bližini samostana.

Prav tako se v bližini rojstne hiše Radivoja Peterlina – Petruške nahaja pot, ki je poimenovana po njem (Zemljevid 6). Rojstna hiša (na zemljevidu je označena z rdečo) leži na Šutni, približno dvajset metrov severovzhodneje je začetek Petruškove poti (označen s sivo), ki je pravokoten na Šutno.

Zemljevid 6: Petruškova pot v bližini rojstne hiše Radivoja Peterlina – Petruške.

Tudi Medvedova ulica se nahaja v KS Kamnik – center. Ulica (označena z rdečo) poteka prav ob hiši, kjer je bil avtor rojen (na zemljevidu označeno z modro) (Zemljevid 7).

Zemljevid 7: Rojstna hiša Antona Medveda na Medvedovi ulici.

Josip Ogrinec in Luka Svetec sta bila iz Kamniku bližnjega Podgorja. Morda ni naključje, da sta ulici, ki sta poimenovani po njiju, na robnem delu Kamnika, kjer Kamnik meji na vas in Krajevno skupnost Podgorje. (Zemljevid 3) Ulici ležita vzporedno, približno 130 metrov narazen. Med njima, prav tako vzporedno, leži Podgorska pot.

9. Zaključek

Analiza uličnih poimenovanj v Kamniku, ki se nanašajo na različne osebnosti in v ožjem smislu na literate, je privedla do naslednjih rezultatov:

- Med poimenovanji mestnih ulic je največ tistih, ki se nanašajo na osebnosti, in sicer je med 110 ulicami takih 64, kar je 58 %.
- Med osebnostmi je največ uličnih imen povezanih z literati, in sicer 29, kar je 45 %.
- Med literati, ki so dali imena ulicam, je petnajst literatov povezanih z mestom; tu so se bodisi rodili bodisi umrli, nekateri so se v Kamniku šolali ali službovali. To so: Fran Albreht, Jakob Alešovec, Tomo Brejc, Hipolit, Jurij Japelj, Simon Jenko, Rudolf Maister, Josip Ogrinec, Franc Mihael Paglovec, Janez Parapat, Radivoj Peterlin – Petruška, Anton Slatnar in Luka Svetec. Vendar je skoraj toliko literatov, pri katerih ni mogoče ugotoviti globljih povezav s Kamnikom.
- Največ obravnavanih literatov je živel in deloval v 2. polovici 19. stoletja.
- Največ literatov je bilo pesnikov, in sicer 18, kar je 62 %.
- Glede na poklicni profil je bilo največ obravnavanih literatov duhovnikov, vendar je delež t. i. poklicnih literatov, ki so dali ime kamniškim ulicam, skorajda enak.
- Več kot polovica ulic, in sicer 15 oz. 52 %, se nahaja v Krajevni skupnosti Zaprice.
- Največjo povezanost med literatom in ulico je mogoče ugotoviti pri treh literatih, in sicer Antonu Medvedu, Radivoju Peterlinu – Petruški in Hipolitu, saj se ulice nahajajo v neposredni bližini stavb, v katerih so živeli.

10. Viri in literatura

- Karel Capuder, 1935: Parapat, Janez (1838–1879). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Emilijan Cevc, 1971: Stelè, Francè, akademik (1886–1972). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Joža Glonar, 1928: Japelj, Jurij (1744–1807). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Ivan Grafenauer, 1928: Jenko, Simon (1835–1869). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- France Kidrič, 1928: Hipolit, oče (1667–1722). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- , 1935: Paglovec, Franc Mihael (1679–1759). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- France Koblar, 1933: Maister, Rudolf (1874–1934). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- , 1935: Ogrinec, Josip (1844–1879). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- , 1949: Peterlin – Petruška, Radivoj (1879–1938). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- , 1971: Svetec, Luka (1826–1921). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Andrej Kotnik, 2013: Anton Slatnar. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013a: Franc Mihael Paglovec. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013b: Rudolf Maister – Vojanov. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013c: France Stele. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Špela Lemut, 2013: Janez Parapat. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Janez Logar, 1967: Slatnar, Anton (1867–1926). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Franc Ksaver Lukman, 1933: Medved, Anton (1862–1925). SBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- Odlok o spremembah Odloka o določitvi območij krajevnih skupnosti in volitvah v Svete krajevnih skupnosti v Občini Kamnik*. Ur. l. RS, št. 42/2014. 4495.
- Urška Perenič, 2008: Perspektive empirične systemske teorije z vidika mlajše generacije – doslednost, odprtost, zanesljivost. *Primerjalna književnost* 31/2. 113–135.
- , 2010: *Empirično-sistemska raziskovanje literature: Konceptualne podlage, teoretski modeli in uporabni primeri*. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije (Zbirka Slavistična knjižnica, 16).
- Barbara Petrušič, 2013: Fran Albreht (Albrecht). *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013a: Jakob Alešovec. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013b: Jurij Japelj. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. 27. 8. 2014.

- , 2013c: Tomo Brejc - Pavle. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2014: Anton Medved. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Peter Podbrežnik, 2013: Luka Svetec – Podgorski. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- , 2013a: Radivoj Peterlin – Petruška. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Prostor slovenske literarne kulture: literarna zgodovina in prostorska analiza z geografskim informacijskim sistemom*. Dostopno prek: <http://nl.ijs.si/wiki/PSLK>.
- Vanda Rebolj, 2011: Vplivni ljudje Japljevega časa. *Japljev zbornik*. Ur. Marjeta Humar. Kamnik: Občina in Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 41–65.
- Slavistična revija* 60/3 (2012): *Prostor v literaturi in literatura v prostoru*. Ur. U. Perenič. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije.
- S. n., 2013: Josip Ogrinec. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Matej Stele, 2014: Simon Jenko. *Kamniško-komendski biografski leksikon*. Na spletu.
- Neža Zajc, 2013: Albreht, Fran (1889–1963). NSBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.
- , 2013a: Alešovec, Jakob (1842–1901). NSBL. *Slovenska biografija*. Na spletu.